

БРАТИ - ГЕНІІ

Григорій САНИЧ

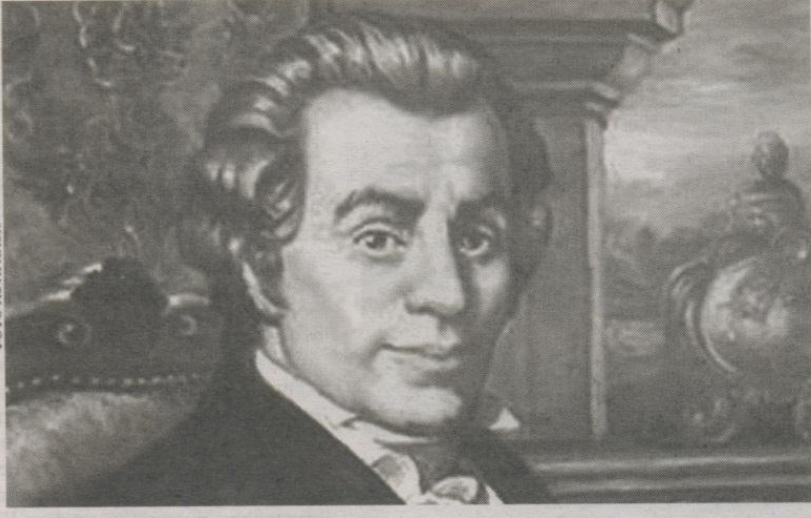
УРОДЖЕНЦІ Ромен, Іван та Григорій ПОЛЕТИКИ, дивували світ своїми знаннями, науковими відкриттями і громадянською позицією

Почесне місце в історії нашої держави посідає український старшинський рід ПОЛЕТИК, визначними представниками якого були брати Григорій та Іван. Обоє вони народилися в Ромнах. Григорій Андрійович Полетика був відомим політичним діячем XVIII ст., широко освіченою людиною, знавцем вітчизняної історії та багатьох іноземних мов. Іван Андрійович Полетика був талановитим лікарем, ученим європейського рівня, що пройшов школу Києво-Могилянської академії та німецьких університетів, захистив докторську дисертацію у Лейденському університеті.

Лікар і науковець

Вперше Полетики з'явилися на Волині, де жив «шляхтич» Іван ПОЛЕТИКА, що брав участь у війні поляків з турками і загинув у 1673 р. під Хогином. Його вдова відправила малолітніх синів - Павла і Григорія - до Києва, де жив їх близький родич - свояк гетьмана Лівобережної України Дем'яна МНОГОГРІШНОГО. Звідси брати потрапляють у Полтаву. Павло загинув під час Полтавської битви у 1709 р. Його старший син Андрій переїхав з родиною до Ромен, де він одружився з онучкою лубенського полковника ІЛЛЯШЕНКА і невдовзі став роменським войтом та одним з найбагатших землевласників. У нього було донька і п'ятеро синів, серед яких Іван та Григорій.

Після навчання у Києво-Могилянській академії Іван Полетика продовжив навчання у Кільському університеті. Очевидно, матеріальна скрута змусила його в 1750 р. повернутися до Санкт-Петербурга. Тут Полетика слухав лекції та відвідував практичні заняття у медичній школі при Гене-

ГРИГОРІЙ ПОЛЕТИКА. Історик, колекціонер книг і рукописів

ральному сухопутному госпіталі. Завершив освіту в Лейденському університеті, де в 1754 р. захистив докторську дисертацію, присвячену проблемам спадкових хвороб. Повернувшись до Кіля (1754), став професором університету.

У 1756 р. прибув до Петербурга, де отримав посаду старшого лікаря Генерального сухопутного госпіталю.

Наприкінці 1763 р. Івана за його клопотанням було призначено карантинним лікарем у Василькові. На цій посаді, як і на попередніх, він виявив високу фахову кваліфікацію, неабиякі знання, сприяв піднесенню медичної науки на більш високий рівень.

Природні риси його характеру, і насамперед чесність і безкомпромісність у виконанні лікарських обов'язків, призвели до сутичок з карантинними чиновниками і службовцями митниці, які, захищаючи себе, звинуватили у

хабарництві самого Івана Полетику. Це стало підставою для його звільнення з посади Санкт-Петербурзької медичної колегії. Для відновлення свого чесного імені йому знадобилось три роки впертої боротьби. Після смерті батька 1773р. одержав маєтності в Коровинцях з 400 душами залежних селян.

Історик і політичний діяч

Григорій Полетика, теж випускник Києво-Могилянської академії, був не менш колоритною постаттю. Людина блискучого розуму і різнобічних знань, він чимало років працював у Петербурзькій академії наук, перекладав з латинської та німецької мов. Григорій Полетика був серед тих, хто не хотів миритися з тотальним наступом російського самодержавства на автономію України. Обраний від Лубенського полку депутатом до високої колегії по складанню «Нового уложення», Григорій Полетика у своїх виступах та пам'ятних записках не раз вступав у гостру полеміку з прибічниками імперської уніфікації.

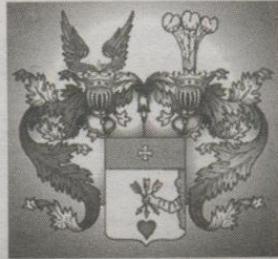
Одружившись у 1762 р. з дочкою колишнього генерального судді Івана

ДОСЬЄ

ПОЛЕТИКА ІВАН АНДРІЙОВИЧ (1726 Ромен Лубенського полку - 1783, м. Васильків) - вчений-медик, лікар-епідеміолог. Доктор медицини Лейденського університету, професор Кільського університету. Досліджував проблеми спадкових хвороб, займав практичною медициною в Росії та Україні, розробляв заходи для запобігання поширенню епідемії.

ПОЛЕТИКА ГРИГОРІЙ АНДРІЙОВИЧ (1725 Ромен Лубенського полку - 1780 м. Санкт-Петербург) - історик, письменник, педагог, культурний і політичний діяч, прибічник відновлення широкій автономії України. Найвидатніший український джерелознавець XVIII ст. збирач документальної спадщини козацької доби.

ГЕРБ РОДУ. Полетик знали і шанували далеко за межами України

ГАМАЛІЇ, отримав з посагом дві ділянки з хуторами біля Погару Стара дубського полку. З часом став одним із найбагатших землевласників на Лівобережжі.

З іменем Григорія Полетики пов'язана одна з великих таємниць української історії. Деякі провідні українські історики аргументовано доводили приналежність Григорія Полетики «Історії русів», найвизначнішого твору української національно-політичної думки XVIII ст. Михайло ГРУШЕВСЬКИЙ і Євген ОНАЦЬКИЙ вважали спільною працею Григорія Полетики та його сина Василя (1763-1790).

За 25 років перебування в Петербурзі Григорій зіібрав бібліотеку з кількох тисяч томів, яка була однією з найкращих тодішньої Росії. Але вона майже загинула під час великої пожеги в травні 1771 р. на Васильєвських островах, де Григорій Полетика мешкав в дерев'яному будинку на території морського лиця. Після цього зібрав ще одну колекцію книг і рукописів і заповів сину Василеві.

Іван Полетика першим не лише з українців, а й з підданих Російської імперії був обраний професором в іноземному університеті